

3:00 May

P. d. 247

theol.
IV. C. 8.

J. N. J. C.

11

PROGRAMMA INAUGURALE.

RECTORE REGIÆ FRIDERICIANÆ MAGNIFICENTISSIMO,

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. FRIDERICO WILHELMO,

REGNI BORUSSICI ET ELECTORATUS BRANDENBURGICI HÆREDE &c. &c. &c.

EX COLLEGII THEOLOGICI DECRETO,

Ejusdem h. t. PRO-DECANUS

JOACH. JUSTUS BREITHAUPT,

S. TH. D. P. P. Sem. Theol. Director,
Confil. Consist. Duc. Magd.

Ad CONCIONEM DOCIMASTICAM in Æde Scholastica cras hor. IX. habendam,

nec non

AD DISPUTATIONEM INAUGURALEM

proxime in Auditorio Acad. sustinendam

A

VIRO PLURIMUM REVERENDO AC CLARISSIMO,

DN. HENRICO LYSIO,

designato S. Theolog. Profefs. P. Extraordin.
in Acad. Reg. Regiomont.

AVDITORES OMNIUM ORDINUM

solemniter invitat.

P. P. d. XXVIII. Octobr. a. MDCCLII.

J. N. J. A.

Methodum Theologici studii quaerentes in Scripturis sanctissimis, eam praesertim in *Epistola Pauli ad Romanos* haud perperam videntur observare; quam propterea *Theologia Compendium* appellare solent. Beata secula Christiani orbis primæva, quibus nullum aliud *Systema* doctrinæ Christianæ optatum est! quod enim *Symbolum Apostolicum* accessit, articulorum fidei indicem magis, quam tractationem refert. A seculo tertio ingenia operosiorum aggredi curam cœperunt, duce omnium *Origene*. Hic libris IV. *περὶ ἀρχῶν* Religionis principia congescit, *primus*, qui *summam doctrinæ Christianæ scripto exposuit*, et si forte rem *majori industria & studio, quam felicitate & successu sit exsecutus*: id quod iudicium de eo est *Georg. Calixti*, in Apparatu Theologico. Illum mox secutus *Lactantius*, *divinarum Institutionum* libros VII. Ecclesiae tradens. Sed propius ab *Origenis* instituto abesse censentur, quæ sec. V. & VI. prodire hanc in rem scripta; *Augustini, Enchiridion*; *Gennadii, Presbyteri Masfilienfis, de dogmatibus Ecclesiasticis*; & *Fulgentii Carthaginensis, de Fide*. Quæ quidem tria, cum *Origenis* illo primo, quatuor dicuntur *Compendia Theologia Patrum*. Tandem sec. IIX. *Ioh. Damascenus*, libris IV. *de Fide Orthodoxa*, adhuc amplius atque accuratius disciplinæ in formam redegit Theologiam: unde ipsi *Bellarminus*, libro de *Scriptoribus Ecclesiasticis*, hanc tribuit laudem; quod is *primus universam Theologiam recto ordine*

comprehenderit. Infelicior deinde fuit *Sententiarum Magister*, Petrus Lombardus, Episcopus Parisiensis; qui mente quidem non mala, ex Augustino aliisque Patribus sententias collegit dogmaticas, atque ex his libros IV. construxit, Antiquitatis nomine commendatos. At verò cum id magna cum Viri gloria inter homines Seculi XII. factum esset, temporibus trium seculorum XIII. XIV. XV. consecutus abusus ejus tantus emerfit, ut humanæ auctoritatis cœno obducerentur omnia; Scholasticis Doctoribus in sententias Lombardicas sine fine, sed non sine errore multo, commentantibus, ipsiusque verbi Dei exiguanam, vel nullam facientibus mentionem. Denique Scripturarum luce per B. Lutherum sec. XVI. denuo accensâ, Philippus Melancthon meliores *Locos Theologicos* bono cum Deo condidit, ipsosque unus Chemnitius illustravit rectissimè. Accesserunt Gerbaradi commentaria, & Syntagmata aliorum haud contemnenda: ad quæ, tanquam insignis corona, jure ac merito refertur, B. Joh. Musæi *Introductio*, quæ ad talia digerenda exquisitissimum introitum subministrat. In his ergò, ultima hac ætate, cogitationum, ad doctrinam Theologicam spectantium, methodû invenimus; modò, quæ Scholasticorum dementia erat, Scripturæ ipsæ divinæ haud iterum, postponantur, sed præsidium suum ipso exercitio apud omnes tueri possint.

Aliter quoque dictionem Methodi in Scholis Theologi usurpant, non modo partem illam, in doctrina dogmatum, instruenda sitam, respicientes, verùm totius studii Theologici, quoad partes omnes, idoneum tractandi modum, hujusque subsidia & instrumenta. Nec desunt, qui superioribus seculis ejusmodi *Introductiones*, in Theologiam universam conscriptas, ediderunt. Notissima sunt ejus generis opuscula, sequentia: Hieronymi Welleri ratio formandi studii Theol. (cujus viri opera quòd Lipsiæ in lucem nunc reducta sint, magno Ecclesiæ commodo factum prædicamus) Chyrcæi, Osiandri, Berckelmanni, Gerbaradi, Calixti, Calovii, Hülsemanni, Olearii, Dilberri, Eckardi, aliorumque. Sunt etiam, qui non singula prosequuntur, sed circa eam rem observationes & monita,

ta,

ta, partim generalia, partim specialiora, juventutis bono obtulerunt. Inter hos jam comparet auctor *Disputationis Inauguralis Theologicae*, quam, super eo argumento exaratam, hodie commēdamus; Vir Pl. Rever. & Clariss. HENRICUS LYSIUS, auctoritate Regia longe clementissima designatus S. Theol. Prof. Extraordinarius in Universit. Regiomontana, jamq; apud nos Doctorandus dignissimus: cujus natales ac studiorum fata paucis enarrare, pietas & consuetudo imperant. Natus est Flensburgi a. MDCLXX. d. XXIV. Octob. Patre, Maxime, Reverendo Amplissimoque Viro, JOHANNE LYSIO, in Ducatu Slesvicensi Consistorii superioris Assessore, Præposito & Pastore Primario Flensburgensi; orto ex antiqua Lysiorum, Medicorum Flensburgensium, & proavorum Hamburgensium familia, ac Beyerorum illorum, qui descendunt a D. Christiano BEYER, gloriosissimi Electoris Saxoniae Vice-Cancellario Dresdensi, cui a. 1530. in comitiis Augustanis partes delatae sunt, praesentibus Carolo V. Caesare, Fratre ipsius Rege Ferdinando, Electoribus, Principibusque atque Ordinis Imperii reliquis, Fidei nostrae Confessionem publice recitandis; id quod ille modo tam lætabili, distincte, tarde, & voce adeo sonora praestitit, ut non solum in Palatio isto, verum etiam in aëa inferiore vicinisque locis audiretur. Mater Lysii nostri fuit BRIGITTA, prognata ex stirpe Laurentiorum & Langiorum, quæ utraque apud Flensburgenses a multis retro annis consularis fuit, vetustissimâ. Parentis utriusque voto, antequam is conciperetur, studiis destinatus est Theologicis, & post nativitatem a Patre ferventissimis precibus eundem in finem Deo oblatum, testante id Bibliorum paternorum autographo. In Scholis gaudebat in primis Hospite ac Præceptore Viro Clarissimo, HEINRICO MASIO, Con-Rectore Scholæ primo Flensburgensis, deinde Schlesvicensis, nunc Rectore Suerinensi, fidelissimo: cui, ut se plurimum debere agnoscit, ita jam optimæ Conjugis (quæ ipsam habebat instar filii adolescentem, & meritissimi Theologi Kiloniensis, B. D. KORTHOLTI soror erat) obitum, lugenti, a DEO gratiam solatii atque omnis remunerationis plenissimam precatur. Antequam mitteretur in Academias,

non modo humaniores litteras excoluit, verum etiam Catechesin Dieterici, cum Seberi hortulo Biblico, memoriae mandabat; Logicae artem disputando, Rhetoricam exercuit perorando; Graecae item & Hebraicae linguae firmiter hauserunt elementa, quam vulgo fieri solet, jam tum nec Chaldaicae ac Syriacae ignarus. Quo tanquam armaturae levioris genere instructus, A. MDCXXCVII. m. Apr. Jenam adiit, ibique praeter alia, celeberrimum Philosophi, nunc Theologi Helmstedtensis, JO. ANDR. SCHMIDII, STURMIQUE Altdorffensis, Philosophiam impiger amplexus est. Ita exactis aliquot annis, Lipsiam delatus, Aristotelicam quoque & Logicam & Metaphysicam tractavit, quotidianis tum lectionibus audiendis, tum disputationibus subeundis, sese exercens sub Clarissimo FRIDERICI Magisterii Gradum, quem vocant, oblatum sapius, suis de rationibus haud consultum duxit recipere. In Theologicis potissimum audit Ven. D. OLEARIUM, legentem in Systema Scherzerianum. Denique in patriam rediit, per aliquod tempus Bibliotheca optimi Parentis locupletissima usus in omni Theologiae parte, ex cathedra Ecclesiastica sermones ad populum habere consuevit. At vero ut studium Ecclesiasticum & Polemicum prosequeretur amplius, Regiomontanam in Academiam se contulit, B. D. DREIERI convictor & auditor assiduus; quem audit in Dietericianam Catechesin, ipsiusque Disputationibus contra Pontificios id temporis perpetuus vel Respondens vel Opponens interfuit, in Bellarmini aliorumque Adversariorum lectionem ac refutationem maxime incumbens; PFEIFERI etiam Collegio Dogmatum Ecclesiasticorum vacans. Theologiam Homileticam a Ven. D. SANDIO publice accepit, adhibitis quoque privatis lectionibus Clar. KUNSTMANNI. Iterum sic annis pluribus transactis, ad Suos reversus, iter in Academiam Haffnensem fecit. Unde in patriam redeunti partes impositae sunt, Patris senescentis concionibus sublevandis laborem impertiendi: qua occasione, cum ei prima vice dicendum esset de Regeneratione, Deus ipsum tentationum variarum interiorum exercitio dignatus est, trahens dilectam animam ad rationem sui juxta verbum caeleste investigandam penitus.

Fate-

Fatetur enim, ut multa legerit, tamen secundum ortho-
doxam hypothesin contra Pontificios, qua urgemus, quem-
vis salutis suæ certiozem fieri posse ac debere, cum hæsitatio-
nem de adulatorum regeneratione, tot lapsibus deperdita,
sentiret, instar teli acutissimi animum suum sine intermissione
illa feriisse verba: **NON POTEST INTROIRE IN REGNUM
COELORUM.** Quod quidem vulnus tam benigne & immi-
sit & curavit Pater Miserationum, ut inter gravissimos agones,
sine quibus veram fidem firmari negat Apologia August. Con-
fess. eo certior magis magisque secuta sit victoria, orationis &
meditationis exercitationibus deinceps roborata fidelissime.
Quo in statu, post Scripturam Sacram ipsam, B. Joh. Arndii scri-
pta sibi quam maxime profuisse, gratus prædicat. Atque hac
ratione, non aliis modo verbum Dei proponens, sed ad illud
ante omnia se ipsum applicans, dies illos omnium felicissime
posuit domi. Postea mox accidit, ut, de Academia Fride-
riciana hac nostra dedicanda, rumor in Holsatiam penetra-
ret. Quo & ipse excitatus, huc etiam venit tandem, meam-
que mentem & consuetudinem usurpavit, nec non Optimi
Collegæ FRANCKII Lectiones, Conciones ac consilia. In-
terea desideratissimus Parens, ipso dedicationis Academicæ
Hallenensis die, beatam mortem obiit, & Ecclesiæ patriæ primores
quam plurimi relictum hunc Filium successioni destinaverunt.
Cum autem ipse hinc vicinas Academiæ, virosq; celebriores
invisere, per unam atq; alteram hebdomada instituisset, litteræ
domum vocantes, paternumq; offerentes munus, hic eum haud
invenerunt; sed frustra mirifico sunt errore in aliquot loca
transmissæ, ex quibus alio discesserat. Ita factum, ut fato non ob-
scuro adhuc retraheretur a Ministerio; quod interim delatum
alteri est, de quo suavissimo suo amico, eum in locum substituto,
& Patriæ & sibi gratulatur. Nihilominus ad suos, pietatis causa,
rediit, neque Ecclesiæ officia subduxit sua. Sequentes dehinc
años in voluntate divina acquiescens, ex aperta Numinis pro-
videntia faustissimum subiit conjugium, atque ita bene latere
& bene vivere, studiisq; ac rebus consulere privatis maluit,
quam munera Ecclesiæ, iudicio horrendo obnoxia, temere
inse-

infectari. Ast quæ admiranda sunt DEI vestigia, præter opinionem nuper evenit, ut Berolinum invitatus, ubi ejus Frater natu minor de Ecclesia meretur præclare, a summis æque ac justis rerum æstimatoribus Regi nostro longe clementissimo vir, pro singulari suo merito, commendaretur, atque expeteretur simul ad dirigendam Scholam illustrem, quæ ex munificencia Regia Regiomonti modo condita est. Ut itaque virtutes ipsus eo amplio rem sortirentur campum, in quo, tanquam frugiferæ arbores, sese exsererent; SS. Regia Majestas officium quoque Professoris Theologi Extraordinarii, in Academia Regiomontana, præcipue colendum ipsi demandavit. Requirebat hæc conditio, ut Doctoris Theologi dignitatem præ se ferret. Jussus igitur, modeste a Collegio nostro istam impetrare, & die hujus mensis XX. admissus ad tentandam eruditionem, quæ jam antea non parum nobis explorata erat; ita promte & tali cum judicio de propositis doctrinæ Theologicæ partibus respondit, ut Collegii decreto patefactus ei sit aditus ad præstanda specimina publica. Habuit proinde d. XXV. & XXVII. in publico Auditorio Academico *Lectio- nes Cursorias*, super ad Ebræos cap. I, 1, 2, 3. jamque in eo est, ut crastina luce, quæ Domin. p. F. Trinit. XX. erit, pro more Concionem habeat hor. antemerid. IX. in Æde Scholastica: proximis diebus etiam Disputationem illam solennem; de **STUDIO THEOLOGICO** doctè concinnatam, publico examini submissurus. Ad quem utrumque actum Academicum, consentiente Magnifico Pro-Rectore, Proceres omnium ordinum, Professores Civesque Academicos, Illustrissimos, Illustres, Amplissimos ac Nobilissimos, officiosè atque amanter invito, gratiæ divinæ commendans omnia. P. P. in Academia Regia Fridericiana d. XXVIII.

Octobr. A. MDCCII.

AB: 153791

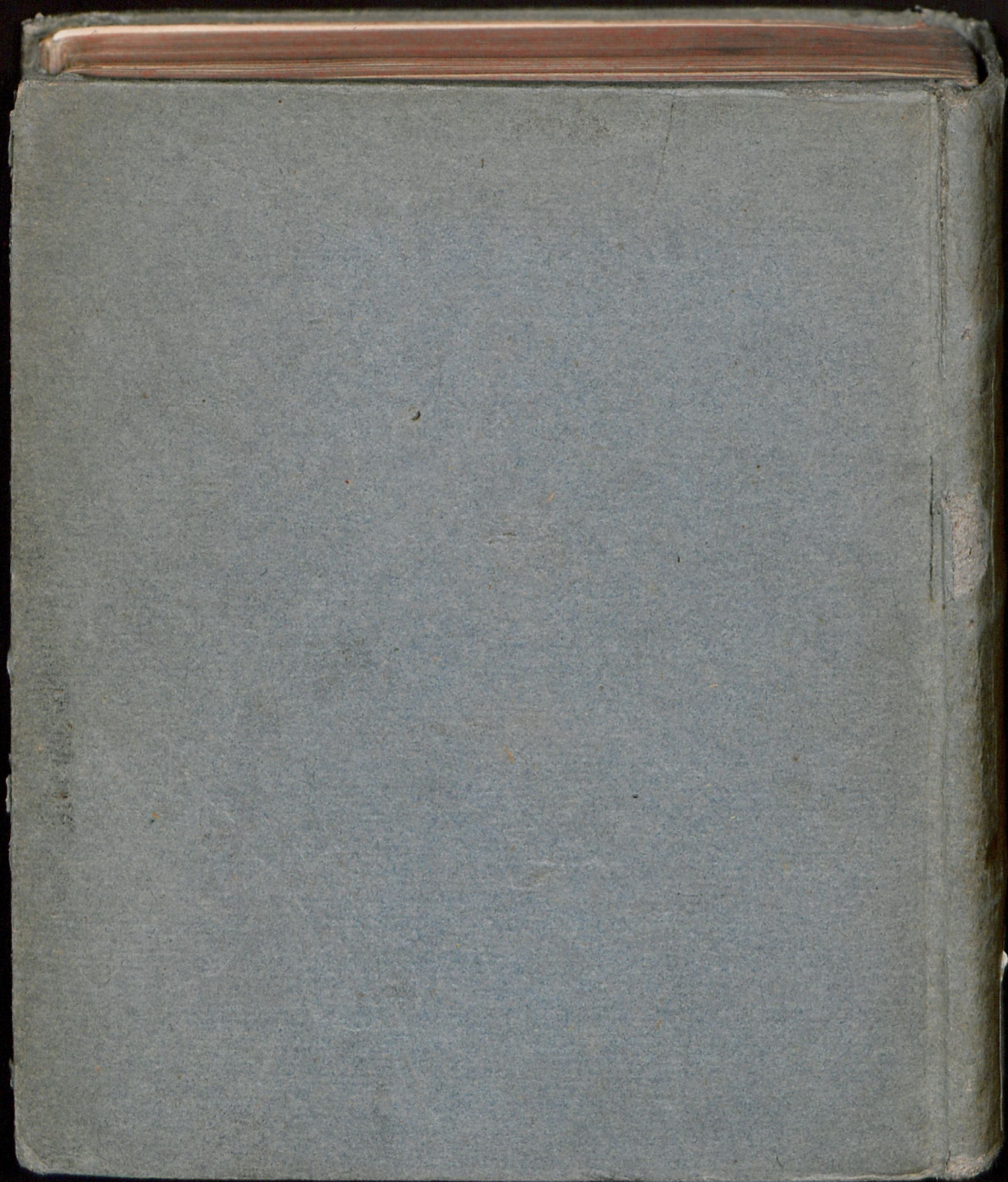
ULB Halle 3
002 727 544

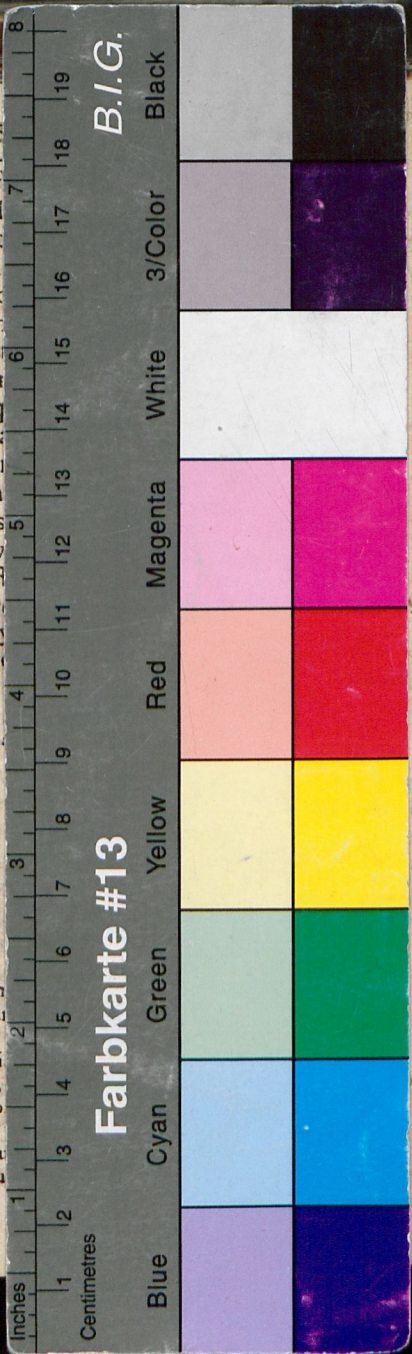

86

24/10/00

B.I.G.

Farbkarte #13

J. N. J. C.

PROGRAMMA INAUGURALE.

RECTORE REGIÆ FRIDERICIANÆ MAGNIFICENTISSIMO,

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. FRIDERICO WILHELMO,

REGNI BORUSSICI ET ELECTORATUS BRANDENBURGICI HÆREDE &c. &c. &c.

EX COLLEGII THEOLOGICI DECRETO,

Ejusdem h. t. PRO DECANUS

JOACH. JUSTUS BREITHAUP T,

S. TH. D. P. P. Sem. Theol. Director,
Confil. Confist. Duc. Magd.

Ad CONCIONEM DOCIMASTICAM in Æde Scholastica cras hor. IX. habendam,
nec non

AD DISPUTATIONEM INAUGURALEM
proxime in Auditorio Academ. sustinendam

A

VIRO PLURIMUM REVERENDO AC CLARISSIMO,

DN. HENRICO LYSIO,

designato S. Theolog. Profefs. P. Extraordin.
in Acad. Reg. Regiomont.

AVDITORES OMNIUM ORDINUM
solemniter invitat.

P. P. d. XXVIII. Octobr. a. MDCCII.